

TILVÆKST Grovfoder nr. 28, 24. september 2025

Indhold

- Mark
- Aktuelt i græs
- Sortsblandinger i majs
- Regler og tilskud
- Regler for nedvisning og jordbehandling i efteråret
- Satellitkontrol af græs- og brakarealer
- Nedvisning af græsmarker – Bioordningen 'Miljø- og klimavenligt græs'

MARK

Aktuelt i græs

Af planterådgiver Thomas Harbo

Medio oktober bør græsmarkerne være klar til at gå ind i vinterperioden.

Græssernes vækst fortsætter langt ind i efteråret

Selvom vi er små fire uger inde i efteråret, er vejret stadig lunt, og vi må erkende, at efteråret har ændret sig markant hen over de seneste 15-20 år. Hidtil har vejret i september været en rigtig god blanding af perioder med sol men også pænt med nedbør. Egentlig nattefrost har vi slet ikke haft, og der har knapt nok været morgener med rim i græsset, så den mest påtrængende påmindelse om, at vinteren er på vej, er den svindende dagslængde. Trods det skal du alligevel til at tænke på at få trimmet græsmarkerne til den kommende vinterperiode med risiko for frost og evt. sne, da det lune vejr på trods af klimaforandringer jo ikke kan forventes at vare ved.

Traditionelt har det været god latin, at græsmarkerne var klar til at gå vinterperioden i møde, hvis stubhøjden / græshøjden var 7 cm medio oktober. Sådan er det imidlertid ikke altid længere, for flere faktorer er ændrede. Den gamle tommelfingerregel er da også fra en tid, hvor der i første halvdel af oktober gerne kom nogle nætter med temperaturer ned til $\div 3-5$ °C under frysepunktet, som effektivt lagde en dæmper på græssets vækstrate. Når frostperioden udebliver, og markerne samtidig er tilført gylle fire til fem gange, er vi oftere i den situation, at græsset har svært ved at "gro af" og i stedet fortsætter væksten langt ind i november eller december, så længe der er en smule lys; dette gælder givetvis også i år, hvor græssets vækstrate stadig ser ud til at være temmelig høj. Udfordringen bliver derfor at finde et passende tidspunkt for sidste slæt - især for de marker, som er tildelt meget gylle. For marker, der kun er tilført begrænsede mængder gylle og måske samtidig har en ringe kløverbestand, kan de gamle retningslinjer som beskrevet ovenfor dog stadig være gældende.

Den gamle anbefaling er, at du skal tage sidste slæt på de græsmarker, der skal blive liggende til produktion i næste sæson, her medio oktober. Tager du det forventede sidste slæt inden for de næste otte til 14 dage, skal du derfor holde øje med græsmarkerne og være klar til at slætte eller pudse af senere, hvis bladmassen bliver for stor. Målet er, at græsset gerne skal have en højde på 8 – max. 10 cm, når marken går til vinter. I rajgræsbaseerede græsblandinger kan du frem til 10.-15. oktober sætte en normal stubhøjde på 7 cm. Sidste slæt bør ikke tages senere end 20. oktober, og

stubhøjden skal i dette tilfælde øges til 8-9 cm. I græsblandinger med rajsvingel og strandsvingel bør stubhøjden være 1-2 cm højere end i rajgræsblandinger.

Hvordan kan du sikre god overvintring?

Græsarterne er ikke alle lige vinterfaste. Det er særligt rajgræsserne – især de tidlige sorter, som dog ikke bruges ret meget, samt hybridrajgræs, der risikerer at udvintringe, hvis de slættes for sent, mens strandsvingel, timothe, engsvingel og kløver er meget mere robuste.

Der er tre faktorer, vi kan påvirke, for at sikre græssets overvintring. Disse er:

- Bladmasse
- Kvælstofforsyning
- Kaliumforsyning

Vejret i perioden efter sidste slæt er dog en ubekendt, der, som det også er beskrevet ovenfor, kan ødelægge megen god planlægning.

Bladmasse

Ønsket til græssets bladmasse er generelt, at den ikke må blive så stor, at bladene begynder at "bøje nedad" igen efter sidste slæt. Hvis græsset bliver for langt, kan det blive nødvendigt med en afpudsning af marken sidst i oktober. Risikoen ved for kraftig pels på græsmarken er sneskimmel.

Afpudsning er dog lang fra ideelt under forhold, hvor græsset aldrig bliver ordentligt tørt, da der oftest efterlades klumper af græs, som ligger tungt og skygger for luft, lys og genvækst. Mange har tidligere med fordel ladet markerne græsse af med får, der normalt ikke træder markerne op. Vær dog alligevel MEGET opmærksom og følg græsmarkens tilstand, da fårene kan græsse for tæt med risiko for, at græsset dødbides. Det er især de ældre græsmarker, der er modtagelige for sneskimmel, hvorimod risikoen i førsteårsmarker – og især nyudlagte marker – er meget mindre.

I de senere år har vi ofte stået med græsmarker, som er blevet alt for kraftige inden vinterperiode, og hvor det heldigvis alligevel er gået godt. Jeg vil da også langt hellere have for meget græs på marken end for lav stubhøjde. Erfaringerne baseret på efterhånden en del år er, at for meget bladmasse i sig selv næppe resulterer i sneskimmel. Derimod kan det give problemer til foråret ved vækststart med at det gamle græs skygger for de nye skud, eller at gyllen hænger i det gamle græstæppe og derfor vokser med op i afgrøden.

Kommer der er uge med snedække i vinterens løb, kan et kraftigt lag græs derimod godt give anledning til alvorlige vinterskader pga. sneskimmel.

Kvælstofforsyning

Mange har lige knap nok med opbevaringskapacitet og vælger derfor at udbringe gylle til græsmarkerne helt op til lukkeperioden for udbringning, som begynder 1. oktober og i år endda er udsat til 14. oktober i en del kommuner mod syd. Som tidligere omtalt er det langt fra ønskeligt, og gylle tilført så sent på vækstsæsonen skader mere, end det gavner! Når græsset tilføres for meget kvælstof (gylle) sent i vækstsæsonen, når det ikke at "gro af" og blive klar til at gå i dvale, hvilket forringer overvintringen. Det er især et problem på afgræsningsarealer eller slætmarker, som har fået meget gylle i den sidst del af vækstsæsonen.

Kaliumforsyning

Kalium virker som "frostvæske" i planterne, og underskud af kalium øger derfor risikoen for udvintring. Set over hele sæsonen er der generelt høstet store udbytter i græsmarkerne, hvor den første lange del af vækstsæsonen hen til medio august har været nogen nær ideel for græsset, da der ikke har været nogen længerevarende tørkeperiode eller periode med meget høje temperaturer.

Hvor der er høstet store græsudbytter, er der risiko for, at der i marker på de letteste jordtyper er en dårlig balance mellem tilførsel og bortførsel af kalium. På grovsandede jorde, JB 1, ser vi ofte meget lave kaliumtal (Kt) i niveauet Kt 2,5-3,5 efter slætsæsonen, og med så lave Kt er der forøget risiko for udvintring. I praksis kan vi ikke forvente, at kaliumtallet vil ligge meget højere, og da der tilligemed er risiko for tab af kalium med overskudsnedbør i

vinterperioden, er det i det større billede ikke fornuftigt at prøve at hæve kaliumtallet til et højere niveau. I stedet kan du tildele supplerende kalium inden vinterperioden for at øge græssernes mulighed for at komme godt igennem vinterperioden.

Som tommelfingerregel kan du regne med, at der bortføres 25 kg kalium pr. 1.000 FEN, der er fjernet fra marken. Er der således høstet 8.000-10.000-12.000 FEN pr. ha, bør marken løbende være tilført 200-250-300 kg kalium pr. ha. Har du ikke tilført så meget, eller viser de seneste jordbundsanalyser, at Kt generelt ligger lavt, så kan overvintringen forbedres ved at tildele minimum 100 kg K50 pr. ha (50 kg K) umiddelbart efter sidste slæt, hvis det bliver taget rettidigt medio oktober.

Skema til risikovurdering

Nedenstående skema, som du kan benytte til risikovurdering for udvintring i græsmarken, er udarbejdet og tilrettet med udgangspunkt i SEGES' anbefalinger.

Tabel 1 Skema til vurdering af risiko for vinterskader på græsmarken

Forhold af betydning	Risiko for udvintring		
	Ubetydelig	Betydelig	Stor
Græsareals alder	Nyt udlæg og arealer i første brugsår	Andet brugsår	- Tredje brugsår eller ældre - Lavt Kt
Jordtype	Lerjord	Lette jordtyper	- Skarp sand- og humus-jord - Stor risiko for lavt Kt på lette sandjorde, JB 1 + 2
Græsarter i blandingen	Strandsvingel, timothe og engsvingel	- Alm. rajgræs mt og s - Rajsvingel	- Hybridrajgræs - Alm. rajgræs tidlig
Græsareals kondition i efteråret	Har været veltrimmet med en græshøjde på 7-9 cm senest midt i oktober	Græsset har været for langt eller for kort	- For højt kvælstofniveau, evt. i kombination med en forkert græshøjde - Utilstrækkelig kaliumforsyning gennem sæsonen
Barfrost	Diploid alm. rajgræs	Tetraploid alm. rajgræs	Utilstrækkelig kaliumforsyning
Snesimmel (Fusarium)	Tetraploid alm. rajgræs	Diploid alm. rajgræs	

Sortsblandinger i majs

Af planterådgiver Peter Siebert

Sortsblandinger i majs tilpasses årligt, så sorterne egenskaber bliver bedre afstemt og udbyttepotentialer forbedres. Vær især opmærksom på at forskellene mellem sorterne egenskaber ikke er for store.

I sidste uges udgave af TILVÆKST Grovfoder nr. 27 bragte vi majssortsoversigten fra sidste år. Dermed har du mulighed for at sammenholde salgsmaterialet fra de forskellige sælgere, du møder. Vi er nu begyndt at få oplysninger om hvilke sortsblandinger, der er på markedet til næste år. Derfor bringer vi nu en foreløbig opsamling på de sortsblandinger, som vi er stødt på i markedet indtil videre. Den endelige liste med sortsblanding kommer med, når årets resultater fra sortsforsøgene er klar sidst i november. I tabel 2 kan du se de sortsblandinger, som vi har kendskab til på nuværende tidspunkt.

Vi har i artiklen "Sortsvalg majs", som du finder i TILVÆKST Grovfoder nr. 27, beskrevet vores generelle anbefalinger til sortsvalget i majs. Ved valg af en sortsblanding er det vigtigt, at anbefalingerne ved det almindelige sortsvalg stadig følges.

I sortsvalget af majs starter det som oftest med at vælge majssort efter tidlighed og anvendelse (helsæd, kolbe- og kernemajs). Fælles for sortsblandingerne er, at de som udgangspunkt ikke egner sig til andet end helsæd, da sammensætningen sorterne dyrkningsegenskaber og tidlighed ikke er optimal for brug til kolbe- eller kernemajs. Du vælger tidligheden ud fra din lokalitet i forhold til, at blandingen kan nå at blive færdig, inden det ønskede høsttidspunkt.

Som du kan se i tabel 2, er nogle af sortsblandingerne forholdsvis bredt sammensat på tidlighed, som er udtrykt ved sorterne FAO-tal; et stort spænd er ikke ønskeligt for en optimal sortsblanding. Ved stor forskel i tidlighed mellem sorterne i sortsblandingen, øges risikoen for at høste uden for det optimale "høstvindue" for høst af helsædsmajs for

den enkelte sort i sortsblandingen. Det er muligt at gennemsnittet for hele sortsblandingen stadig giver det samme "høstvindue" for helsædshøst, men den tidlige eller sene sort vil være i risiko for at blive høstet enten for sent eller for tidligt.

Husk at forsøg med sortsblandinger i majs stadig ikke har givet et merudbytte, som det ellers kendes fra nogle af kornarterne. Sortsblandingen giver kun det samme udbytte, som sorterne har hver for sig. Fordelene ved en sortsblending skal altså findes ved, at du har flere sorter i samme mark og dermed muligvis en mere ensartet ensilage, end hvis sorterne stod i hver deres mark.

Dette argumentet, som ofte bliver brugt ved markedsføring og salg af sortsblandingerne, vil jeg godt anfægte en smule. Det gør sig kun gældende, at ensilagen bliver mere ensartet, hvis alt majsens høstes på samme tid og indenfor det optimale høstvindue. Hvis majshøsten strækker sig over en lang periode eller opdeles i flere omgange på grund af praktiske forhold på ejendommen, er det bedre at tilpasse sortsvalget og differentiere mellem tidlige og lidt sildigere sorter, så alle marker så vidt muligt høstes i det optimale høstvindue.

Tabel 2 Oversigt over markedsførte sortsblandinger i majs til sæson 2026.

Firma	Forædler/Frøfirma	Salgsnavn	Sorter	FAO-tal
DLA	LG	LG Nordic Mix 175	Prospect	170
			LG Highlight	175
			Saxon	175
		LG Nordic Mix 185	LG Highlight	175
			Conclusion	190
			LG 31.206	190
DLG	LG	LG MajsMix DLG 170	Sunset	160
			LG Bonnevie	170
			Prospect	170
		LG MajsMix DLG 185	Prospect	170
			Pinnacle	180
			Function	190
		LG MajsMix DLG 200	Function	190
			Emeleen	200
			Impression	200
Linds	LG	LG Majsmix 170	Prospect	170
			Wizard	170
			Ambition	180
		LG Majsmix 205	LG 31.205	200
			LG 31.208	200
			LG 31.211	200

REGLER OG TILSKUD

Regler for nedvisning og jordbehandling i efteråret

Af planterådgiver Thomas Harbo

Vær opmærksom på regelsættet vedr. efterafgrøder og jordbehandling i efteråret.

Jordbehandling, nedvisning og krav om jorddække (GLM 6)

Generelt er der et forbud mod jordbehandling forud for vårsåede eftergrøder i en periode fra høst indtil en dato i efteråret på ler- og humusjorde, JB 5-11, og indtil 1. februar på sandjorde, JB 1-4. Desuden er der også et krav om jorddække, GLM 6, i følsomme perioder i efteråret og vinteren for at undgå jorderosion og mindske udvaskning af næringsstoffer til vandmiljøet. Se tabel 3.

Tabel 3 Regler for jordbearbejdning og jorddække i perioden efter høst (Kilde: Marianne Haugaard-Christensen, SEGES)

Afgørde/efter-afgrøde FORUD for vårsæd	Forbud mod jordbearbejdning	Jorddække GLM 6	Frister for jordbearbejdning efter høst 2025			
			1. oktober	20. oktober	1. november	1. februar
Arealer UDEN pligtige, husdyr og målrettede efterafgrøder	Omfattet	Omfattet	Jordbearbejde på JB 7-9		Jordbearbejde på JB 5-6 og JB 10-11	Jordbearbejde på JB 1-4
Arealer MED pligtige, husdyr og målrettede efterafgrøder	Undtaget	Omfattet		- Pløje på JB 5-11 - Nedvisne på alle jordtyper - Let harvning med fortsat jorddække på JB 1-4		Pløje på JB 1-4

Der gælder specielle regler for afgrøder som bl.a. frøgræs, spinat til frø, roer og kartofler. Ønsker du at høre mere om reglerne for disse afgrøder, kan du kontakte din planterådgiver.

Nedvisning af stubarealer UDEN efterafgrøde fra 1. oktober

Fra 1. oktober må stubarealer UDEN efterafgrøde af nogen art (pligtige-, husdyr- samt målrettede efterafgrøder), og hvor der IKKE skal etableres vintersæd, nedvisnes.

Vedr. jordbehandling gælder andre datoer – se tabel 3.

Nedvisning af arealer MED efterafgrøder

De generelle regler for nedvisning af efterafgrøder er som flg.:

- Pligtige-, husdyr- og målrettede efterafgrøder udlagt i/efter ALLE ANDRE AFGRØDER END MAJS må nedvisnes fra den 20. oktober.
- Pligtige-, husdyr- og målrettede efterafgrøder UDLAGT I MAJS må nedvisnes fra den 1. marts 2026.

Satellitkontrol af græs- og brakarealer

Af planterådgive Peter Siebert

Aktivitetskravet med afpudsning af slåningsbrak eller afpudsning, slæt eller afgræsning på almindelige græsarealer skal overholdes inden den 25. oktober.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's (SGAV) satellitkontrol er efterhånden ved at være kendt af de fleste. Satellitkontrollen startede for nogle år siden med at kontrollere, om aktivitetskravet var overholdt på græsarealer. Sidenhen er kontrollen udvidet og omfatter også kontrol af korrekt anmeldelse af afgrøder, om pløjeforbuddet på diverse bioordninger er overholdt, etablering af efterafgrøder, og hvorvidt aktivitetskravet er overholdt. Som udgangspunkt er det næsten udelukkende græsarealer, som bliver underkendt i denne kontrol. Den satellitbaserede kontrol af aktivitetskravet går også under navnet "trafiklys", og det skyldes, at markerne får en farve afhængig af SGAV's bedømmelse af markerne ud fra en analyse af satellitdata. I nedenstående tabel kan du se, hvad de respektive farver betyder i forhold til opfyldelse af aktivitetskravet.

Høringsbrevene i "trafiklys-kontrollen" sendes ud den 10. oktober.

Tabel 4 "Trafiklys"-betydning

Markens farve	Satellitbaseret kontrol	Hvad skal du som landmand gøre?
Grøn	Satellitanalysen har godkendt markerne	Hvis aktivitetskravet er overholdt, skal du ikke foretage dig noget.
Gul	Satellitanalysen kan ikke afgøre, om aktivitetskravet er overholdt	Hvis aktivitetskravet er overholdt, skal du ikke foretage dig noget.
Rød (Først efter den 10. oktober)	Satellitanalysen har underkendt marken	Du skal opfylde aktivitetskravet inden den 25. oktober og derefter indsende billeder igennem Landbrugsstyrelsens App.

Det er ofte ekstensive græsarealer og brakarealer tilmeldt som slåningsbrak, som bliver fanget i satellitanalysen.

Aktivitetskravet på **græsarealer** er opfyldt, når en af følgende aktiviteter er blevet udført på arealet senest den 25. oktober.

- Arealet er afgræsset.
- Der er taget slæt på arealet.
- Arealet er afpudset.

Aktivitetskravet er opfyldt på arealer tilmeldt som **slåningsbrak**, når arealet er blevet afpudset i én af de tilladte perioder.

- Arealet er blevet afpudset (eneste lovlige aktivitet på arealer tilmeldt som slåningsbrak).
- Afpudsning i april måned, eller
- Afpudsning i perioden 1. august – 25. oktober.

Høringsbreve udsendes den 10. oktober

I SGAV's Tast selv-system "selvbetjening.lbst.dk" kan du se, hvilken farve dine arealer har efter satellitkontrollen. Indtil høringsbrevene udsendes den 10. oktober, er det kun muligt at se grønne og gule marker. Fra den 10. oktober bliver det også muligt at se de røde marker. Arealer med tilsagn om pleje af græs, PLG-tilsagn, har andre frister for afgræsning og slæt, derfor vil de ikke blive farvet i "trafiklyset".

Satellitkontrollen erstatter ikke en fysisk kontrol, og du kan stadig få underkendt dit areal, hvis du ikke har overholdt aktivitetskravet, selvom du ikke modtager et høringsbrev den 10. oktober.

Erfaringsmæssigt ved vi, at der er nogle marker som satellitkontrollen har svært ved at godkende som grønne marker. Det er typisk lidt ekstensive arealer, som bliver afgræsset en stor del af året. Satellitanalysen er baseret på markens udvikling i afgrødemasse og plantehøjde, og da afgræsning medfører at græssets masse og højde ikke pludselig ændrer sig, som ved en afpudsning eller skårlægning, har satellitanalysen svært ved at "bedømme" disse marker.

Hvis du modtager et høringsbrev med en rød mark, skal der indsendes billedokumentation af, at marken overholder aktivitetskravet. Har du endnu ikke opfyldt aktivitetskravet på arealet, har du mulighed for at nå det inden den 25. oktober og indsende billedokumentation til SGAV. Billederne skal tages og sendes igennem SGAV's app "Jordbrugsfoto".

App'en Jordbrugsfoto findes i Google Play eller App Store, hvor du normalt henter dine app's. SGAV har lavet en vejledning, der viser hvor mange billeder, der skal tages i marken, og hvordan billederne skal tages. Du finder diverse vejledninger fra SGAV i nedenstående oversigt.

Vejledninger fra SGAV

- Jordbrugsfoto, Brugervejledning
- Sådan tager du billede med Jordbrugsfoto.

Er det ikke muligt at opfylde aktivitetskravet inden den 25. oktober, har du mulighed for at trække arealet ud af din EU-ansøgning inden den 25. oktober og derved undgå overtrædelse af grundbetalingsreglerne.

Har du brug for hjælp til at indsende billedokumentation eller trække arealer ud af din EU-ansøgning, kan du kontakte din planterådgiver.

Nedvisning af græsmarker – Bioordningen 'Miljø- og klimavenligt græs'

Af planterådgiver Thomas Harbo

Græsmarker, hvortil du søger støtte i bioordningen 'Miljø- og klimavenligt græs', må ikke nedvisnes i hele kalenderåret.

Siden den seneste reform af EU-støtten i 2023 har det været muligt at søge tilskud til græs- og kløvergræsmarker ældre end to år i bioordningen 'Miljø- og klimavenligt græs' med en støttesats på 1.500 kr. pr. ha. Der er ikke noget krav til, hvordan du benytter græsmarken men blot et krav om, at græsmarken skal opretholdes i hele kalenderåret. Dvs. at du **IKKE må ned visne eller jordbehandle græsmarken i hele kalenderåret 2025.**

Langt hovedparten af græsmarker ældre end to år vil være tilmeldt ordningen via Fællesskema. Har du behov for at nedvisne græsmarker, bør du derfor kontakte din planterådgiver, så en evt. tilmelding kan blive annulleret.